

Зайцеподібні

*Підготувала:
Студентка 11-Е групи
КОГПА ім. Т. Шевченка
Мацідін Вікторія*

Зайцеподібні (Lagomorpha) - тварини невеликого розміру, з коротким хвостом, або він відсутній зовсім. Їх зуби мають деяку схожість із зубами гризунів. Ще порівняно недавно зайцеподібних, до яких, окрім загальновідомих зайців, і кроликів відносять ще й пищух, включали в загін гризунів в якості підряду. Але вже в 1912 р. Дж. У. Гідлі врахував багато специфічних рис організації та історії зайцеподібних і запропонував виділити їх в самостійний загін, деяку схожість якого з гризунами має тільки зовнішній характер. Цей погляд в даний час слід вважати загальноприйнятим.

Пищуха

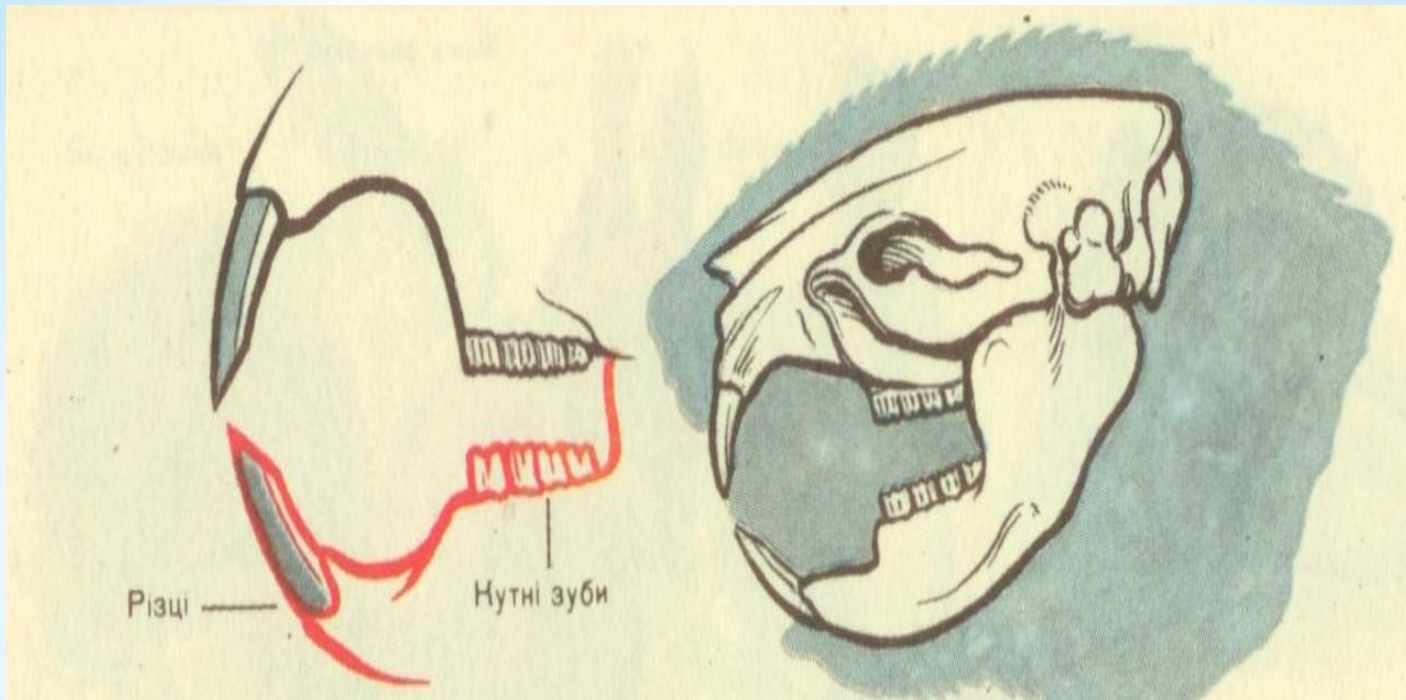

* Зайцеподібні мають характерний зовнішній вигляд. Це тварини невеликих розмірів. Довжина тіла може бути від 10 до 70 см, а вага від 100 г до 4,5 кг.

*Хвіст короткий або зовсім відсутній. Шерсть зайцеподібних пухнаста, має різноманітне забарвлення - сіре, буре, піщане, чорно-буре. Деякі види змінюють взимку забарвлення шерсті після линьки на світліше або біле. Передні кінцівки зайцеподібних п'ятипалі, а задні - чотирипалі.

- * У верхній щелепі представників даного ряду дві пари різців. Особливістю передніх, більших різців є здатність до постійного зростання, так як на їх передній поверхні шар емалі товщій, ніж на задній, а ріжучий край постійно заточується. Друга пара різців менших розмірів і розташована позаду першої. Є діастема, як у гризунів.

* Будова травної системи зайцеподібних істотно відрізняється від будови кишечника гризунів. У них шлунок складніший за будовою, двокамерний. У першому відділі їжа піддається зброджуванню з участю певних бактерій, а в другому - відбувається перетравлення під дією шлункового соку. Сліпа кишка зайцеподібних має спіральні складки зі скупченнями бактерій, необхідних для кращого перетравлення їжі, багатой на клітковину.

* Зайцеподібні мають ряд пристосувань для захисту від численних ворогів. Їх величезні вуха виконують роль своєрідних локаторів. Із їх допомогою тварини швидко розпізнають, з якого боку йде загроза. Очі зайців і кроликів розташовані таким чином, що вони не повертаючи голови, здатні дивитися вперед, по сторонах і навіть бачити трохи ззаду. Але головне, що допомагає зайцеподібним уникнути небезпеки стати жертвою хижаків, - це здатність до швидкого бігу, так як їх довгі задні кінцівки відмінно пристосовані до бігу. Деякі зайці можуть розвивати швидкість до 80 км / ч.

* Зайцеподібні дають на рік від одного до чотирьох виводків по 5-10 звірків у кожному. Більшість видів цього ряду виводкові, тобто їх дитинчата вже через кілька годин після народження здатні самотійно пересуватися.

* Молоді особини починають жити незалежно від батьків через 3-4 тижні, а статевої зрілості вони досягають тільки через рік. Деякі види зайцеподібних, які облаштовують постійні сховища, народжують безпомічних дитинчат, голих і сліпих, які тільки через 1-2 тижні стають схожими на дорослих особин.

* Зайцеподібні є цінними промисловими тваринами. Людина вживає в їжу їхнє м'ясо, використовує хутро. В даний час виведено багато порід домашніх кролів. У роки масового розмноження зайцеподібні можуть завдавати значної шкоди лісовому господарству та садівництву, обгризаючи кору чагарників і дерев. Деякі представники цього ряду - переносники збудників небезпечних інфекційних захворювань.

*Зайцеподібні - трав'яїдні тварини. Вони харчуються гілками, листям, корою дерев, трав'янистими рослинами. Пищухи, крім вищеописаного, вживають в їжу ще й ягоди, лишайники, папороті.

Від гризунів зайцеподібні принципово відрізняються тим, що у верхній щелепі у них не одна, а дві пари різців. Друга пара різців у зайцеобразних розвинена слабше і розташовується позаду основної пари; вершини їх далеко не доходять до вершин основних (передніх) різців. Крім того, кісткове небо у зайцеобразних влаштовано дуже своєрідно. Воно має вигляд вузького поперечного містка між лівим і правим рядом корінних зубів. На відміну від зайцеобразних, у гризунів кісткове небо являє суцільний майданчик, що доходить попереду до різців. Є істотні відмінності в організації шлунка.

У зайцеподібних він складається з двох відділів, в одному з яких відбувається бактеріальне бродіння їжі, в іншому, ближньому до виходу кишки, їжа перетравлюється пепсином.

Основна схожість зайцеобразних і гризунів полягає в тому, що у них відсутні ікла, а різці і корінні зуби відокремлені широким, позбавленим зубів простором - діастемою. Зуби у зайцеобразних позбавлені закритих коренів і постійно ростуть, що пов'язано з швидким зношуванням їх коронок.

Всі зайцеподібні - наземні тварини, не здатні ні добре лазити, ні плавати. Вони населяють ліси, степи і пустелі, тундру, високогір'я. Деякі з них вважають за краще великі відкриті простори, інші живуть серед густих заростей і кам'яних розсипів. Деякі спеціальних притулків не роблять і тримаються поодинокі, інші риють нори і поселяються невеликими колоніями. Зайцеподібні поширені в майже всіх частинах світу. Раніше їх не було в південній частині Південної Америки, на Мадагаскарі, островах Південно-Східної Азії та в Австралії. Однак завдяки людському втручанню сьогодні вони в наявності скрізь, а в Австралії поширення кроликів набуло характеру національного лиха (від достатку корму та відсутності природних ворогів вони заповнили весь континент).

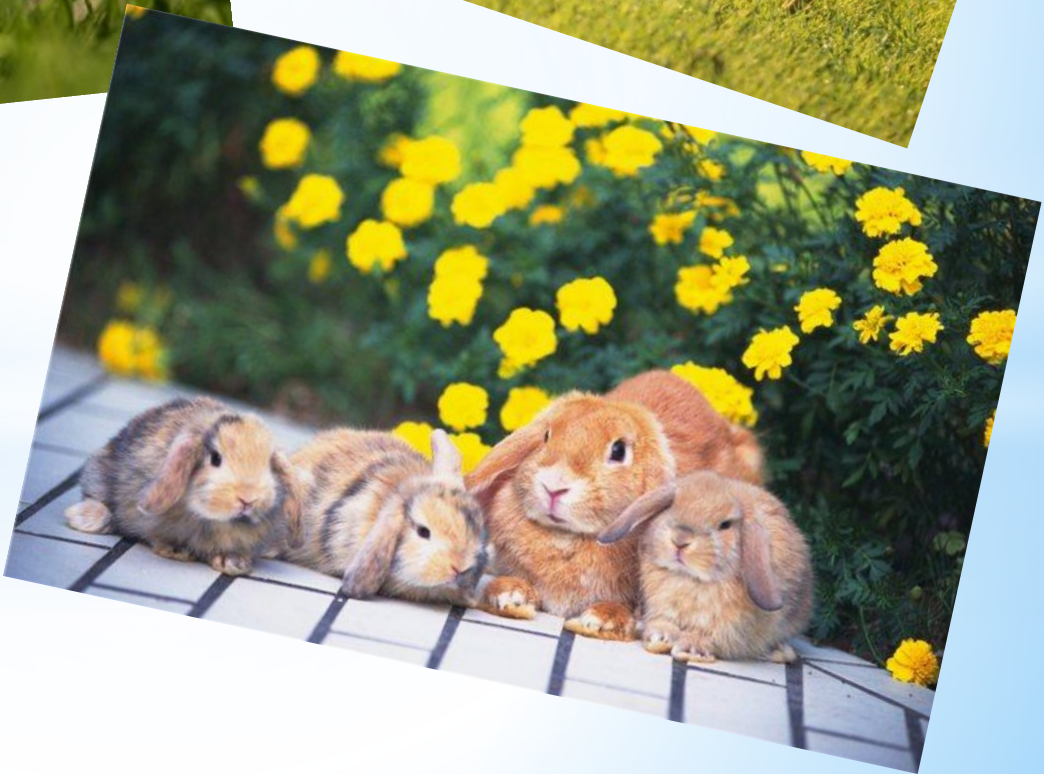

Харчуються зайці і кролики малокалорійною їжею, яка зазвичай не привертає гризунів, - головним чином корою, молодими гілками, листям, а також травою. Раціон пищух аналогічний, але в ньому є також ягоди, папороті, лишайники. Цікава схильність зайцеподібних до копрофагії - поїдання власних екскрементів для того, щоб отримати білки.

Розмножуються зайцеподібні швидко, на рік буває від одного до чотирьох виводків до 5-10 дитинчат в кожному. Ті з них, які влаштовують постійні сховища (нори тощо), розмножуються по «пташиному» варіанту: дитинчата у них народяться абсолютно безпорадні, голі й сліпі, лише через пару тижнів починають походити на дорослих (наприклад, кролики). Зайці ж, незважаючи на високу плодючість, безсумнівно є «виводковими» - дитинчата народяться в шерстці, зрячі, через кілька годин можуть вільно бігати. У пищух плодючість низька, в році у пищухи всього 1-2 виводки по 3-6 дитинчат. Молоді першого посліду починають самостійне життя у віці 20 днів; поселяються вони в межах сімейного ділянки. Самі до розмноження приступають тільки навесні наступного року, у віці 7-11 місяців.

У зайцеподібних дуже багато ворогів, тому їм потрібно добре захищатися. Для цього у них є маса пристосувань, і одне з головних - це їхні великі вуха: вуха служать локаторами, точно фіксуючи, звідки виходить підозрілий шум. Велике значення, має розташування очей: звірятко, не повертаючи голови, бачить не тільки перед собою, а й по сторонах і навіть трохи ззаду. Але цього не достатньо зайцям, щоб врятувати собі життя, і тому їх задні лапи чудово пристосовані для швидкого бігу: самі швидконогі зайці розвивають швидкість до 80 кілометрів на годину. Швидкість бігу - безперечне пристосування до захисту від хижаків, так як добування їжі не вимагає швидких переміщень. Ну а якщо все ж хтось зможе наздогнати зайця, то на цей випадок шкурка у них нетривка і слабо прикріплена до тіла, тому часто клапті шкури залишаються в зубах хижака, як хвіст ящірки.

Деякі особливості своєї організації зайці використовують наче й не за призначенням, але проте дуже вдало. Так, у зайців слабо розвинені шкірні залози, щоб хижакам було складніше почути зайця. Але у цього є мінус: вони не можуть нормально потіти і легко перегріваються. І знову на допомогу приходять вуха: вони пронизані густою мережею кровоносних судин, і поточна по них кров швидко остигає.

Дякую за увагу:)

